שמע מקלא התקיעה כגבור ו'. קל סלקא דעתך דהכי קאמר היה עומד הוא בשפת הבור וחבירו תוקע בגבור וילא לחוץ (ו) בחלי התקיעה ושמעינן הכא דבקלא נמי יוצא: **קודם עמוד השחר.** לאו זמניה הוא כדאמרינן במסכת מגילה (דף כ:) כל היום כשר לתקיעת שופר וליף טעמא מיום תרועה יהיה לכם (ז) יום ולא לילה: הכי גרסינן **למימרא דסבר רבא דכי שמע לילית סוף תקיעה בלא תקיעה בלא תחילה תקיעה יצא ושמיע ליה. קתוקה.** פשוטה שלפני תרועת המלכיות: **ומשך בשניה.** בפשוטה של מחבירה כשתים ומתכוין לצאת בה אף על פי פשוטה שלפני תרועת הזכרונות שעתיד עליו לתקוע תיכף לזו: **אם קול שופר שמע.** בלא קול הברה ילא: **אם קול הברה שמע.** עם קול השופר בא יצא: **בשוקע ועולה בנפשים.** ואין לחר עמו לצאת זו בלא תוקע ועולה הוא לדלידיה מחילתה וסופה כהסבר דבתחילה הוא והשופר בגבור ולמכן לעיל (דף מ:) לותן העומדים בגבור יצאו: **של עולה.** ותנשו מחייס לחילו לחמר זריקה אין מעילה בא בעורה ולא בקרניה שהכל לכהנים כדאמרינן במנחות (דף פג.) ובזבחים (פו.) גאמר לו יהיה בעולה [ויקרא ז] ונאמר לו יהיה בחסם [שם] מה חסם עכמותיו מותרין אף עולה עכמותיה מותרין: **שלמים ואו בני מעילה ניהו.** לחין מעילה בקדשים קלים בלא בחימורים ולחר זריקה כשהוברו לחלק גבוה: **לא ליהנות ניתנו.** ליכרחל להיות קיומה להם הנאה בלא לעול על גוריכם שלמים: **בשופר של ע"ז.** שכימצו בו לע"ז ונחסר בהנאה כדתניא במסכת ע"ז (דף נא:) לחד מחדנון לח כל המקומות (ח) בכלים שנחמשו בהן לע"ז ככתוב מדבר: **ואם תקע יצא.** למלות אלו הנאה ניהנו: **כשופרי מיכסם שיעוריה.** דהא לשריפה קלי וכשרוף דמי ושופר בעי שיעור כדאמרינן לעיל (דף מ:) כדי שיחחזו בידו וירלה לבחן ולכחן: **מוכר לתקוע לו.** טעמא דכולהו מצות למלות לאו ליהנות ניתנו: **תביאו מזה עליו בימות הגשמים.** שחין כאן בלא הנחת קיום המצוה ומלות לא ניתנו ליהנות: **אבל לא בימות החמה.** לחיכא הנחת הגוף: **שכפאוהו פרסיים.** ופע"ג שלא נתכוון לנחת ידי חובת מנה בגיל לחשון של פסח יצא: **בשופר לשיר.** לשורך ולומר כך שמעתי מפי מורי הזקן. וביסודו של מורי רבי יצחק בן יהודה דאיתי התוקע לצד להבריח רוח רעה מעליו: **פשיטא.** דזחת מומרת כן: **מהו דתימא הסס אכול מלה קאמר רחמנא והא אכל.** ונהנה בחכילתו הלכך לאו מתעסק הוא שהרי לף לעניו חיוב חטאת ממרינן (כריחות דף יט:) המתעסק בחלבים ובערוות חייב שכן נהנה בשופר של עולה לא יתקע. כלומר בחוזר ואם תקע כלומר בשוגג יצא בשוגג מעל ונפיק לחולין אבל בחוזר מעילה ולא נפיק לחולין וכשמחלק בין עולה לשלמים היה יכול לחלק בעולה גופה בין חוזר לשוגג אבל השתא מחלק בשוגג גופיה:

אמר רב יהודה בשופר של ע"ז לא יתקע ואם תקע יצא. תימה מאי שנא משלמים דלא יצא משום דמצות ליהנות ניתנו וכיוצא מינהל גריס הכא רבא (ט) ותימה דבסוף כסוי הדם (חולין דף פט. ושם) תניא תקע לא יצא וכן קשיא להיכא מהא דאמר רבא בפרק מצות חליצה (יבמות דף קג: ושם) חליצה בשמגדל של ע"ז חליצתה כשרה ולא אמרינן מכחת שיעוריה ופריסית כולה בשלמי כסוי הדם ופ' לולב הגזול (סוכה דף לג: בד"ה בשמיני):

המודר הנאה משופר מותר לתקוע בשופר של מצוה. בפרק ג' דנדרים (דף סז:) מחלק לחיי בין הנחת סוכה עלי לומר בלא הנחה מן הסוכה דיכול לחסור הסוכה עליו שחינה משועבדת לו לגבל אין יכול לחסור עלמו על הסוכה שהוא משועבד לה ופריך עלה רבא וכי מלות ליהנות ניתנו בלא חמר רבא הא דאמר יציחת סוכה עלי הא דאמר יציחת בסוכה ולדברי רבא היה משמע דכאן נמי מי חמר הנחת שופר עלי מותר לתקוע בשופר של מצוה למלות לאו ליהנות ניתנו אבל אם תקע לא יצא מ"ט עולה בת מעילה היא כיון (ה) דמעל בה נפקא לה לחולין שלמים דלאו בני מעילה נינהו אישורא הוא דרכיב בהו [ולא נפקי לחולין] מתקיף לה רבא אימת מעל לבתר דתקע כי קא תקע באישורא תקע אלא אמר רבא אחד זה ואחד זה לא יצא הדר אמר (ו) אחד זה ואחד זה יצא (ז) מצות לאו ליהנות ניתנו אמר רב יהודה (ח) בשופר של ע"ז לא יתקע ואם תקע יצא (ט) בשופר של עיר הנדחת לא יתקע ואם תקע לא יצא מ"ט עיר הנדחת כתותי מיכתת שיעוריה אמר רבא (י) המודר הנאה מחבירו מותר לתקוע לו תקיעה של מצוה (כ) המודר הנאה משופר מותר לתקוע בו תקיעה של מצוה ואמר רבא המודר הנאה מחבירו מזה עליו מי חטאת בימות הגשמים אבל לא בימות החמה (ל) המודר הנאה ממעין טובל בו טבילה של מצוה בימות הגשמים אבל לא בימות החמה שלחו ליה לאבוה דשמואל (מ) כפאו ואכל מצה יצא כפאו מאן אילימא כפאו שד והתניא (נ) עתים (ס) חלים עתים שוטה בשהוא חלים הרי הוא כפקח לכל דבריו כשהוא שוטה הרי הוא כשוטה לכל דבריו אמר רב אשי שכפאוהו פרסיים אמר (ע) רבא זאת אומרת (פ) התוקע לשיר יצא פשיטא היינו הך מהו דתימא התם אכול מצה אמר רחמנא והא אכל

א) שמע מקצת תקיעה בבור ומקצת תקיעה על שפת הבור יצא ב) מקצת תקיעה קודם שיעלה עמוד השחר ומקצת תקיעה לאחר שיעלה עמוד השחר לא יצא אמר ליה אביי מאי שנא התם דבעינא כולה תקיעה בחיובא וליכא הכא נמי בעינא כולה תקיעה בחיובא וליכא הכי השתא התם לילה לאו זמן חיובא הוא כלל הכא בור מקום חיובא הוא לאותן העומדין בבור למימרא דסבר רבה ג) שמע סוף תקיעה בלא תחילת תקיעה יצא וממילא תחילת תקיעה בלא סוף תקיעה יצא ת"ש ד) תקע בראשונה ומשך בשניה כשתים אין בידו אלא אחת ואמאי תסלק לה בתרתי פסוקי תקיעתא מהדדי לא פסקינן ת"ש ה) התוקע לתוך הבור או לתוך הדות או לתוך הפיטם אם קול שופר שמע יצא ואם קול הברה שמע לא יצא ואמאי ליפוק בתחילת תקיעה מקמי דליערבב קלא ו כי קאמר רבה בתוקע ועולה לנפשיה אי הכי מאי למימרא מהו דתימא זמנין דמפיק רישיה ואכתי שופר בבור וקא מיערבב קלא קמ"ל אמר רב יהודה בשופר של עולה לא יתקע ואם תקע יצא ז) בשופר של שלמים לא יתקע ואם תקע לא יצא מ"ט עולה בת מעילה היא כיון (ה) דמעל בה נפקא לה לחולין שלמים דלאו בני מעילה נינהו אישורא הוא דרכיב בהו [ולא נפקי לחולין] מתקיף לה רבא אימת מעל לבתר דתקע כי קא תקע באישורא תקע אלא אמר רבא אחד זה ואחד זה לא יצא הדר אמר ח) אחד זה ואחד זה יצא (ז) מצות לאו ליהנות ניתנו אמר רב יהודה (ח) בשופר של ע"ז לא יתקע ואם תקע יצא (ט) בשופר של עיר הנדחת לא יתקע ואם תקע לא יצא מ"ט עיר הנדחת כתותי מיכתת שיעוריה אמר רבא (י) המודר הנאה מחבירו מותר לתקוע לו תקיעה של מצוה (כ) המודר הנאה משופר מותר לתקוע בו תקיעה של מצוה ואמר רבא המודר הנאה מחבירו מזה עליו מי חטאת בימות הגשמים אבל לא בימות החמה (ל) המודר הנאה ממעין טובל בו טבילה של מצוה בימות הגשמים אבל לא בימות החמה שלחו ליה לאבוה דשמואל (מ) כפאו ואכל מצה יצא כפאו מאן אילימא כפאו שד והתניא (נ) עתים (ס) חלים עתים שוטה בשהוא חלים הרי הוא כפקח לכל דבריו כשהוא שוטה הרי הוא כשוטה לכל דבריו אמר רב אשי שכפאוהו פרסיים אמר (ע) רבא זאת אומרת (פ) התוקע לשיר יצא פשיטא היינו הך מהו דתימא התם אכול מצה אמר רחמנא והא אכל

אמר רב יהודה בשופר של ע"ז לא יתקע ואם תקע יצא. תימה מאי שנא משלמים דלא יצא משום דמצות ליהנות ניתנו וכיוצא מינהל גריס הכא רבא (ט) ותימה דבסוף כסוי הדם (חולין דף פט. ושם) תניא תקע לא יצא וכן קשיא להיכא מהא דאמר רבא בפרק מצות חליצה (יבמות דף קג: ושם) חליצה בשמגדל של ע"ז חליצתה כשרה ולא אמרינן מכחת שיעוריה ופריסית כולה בשלמי כסוי הדם ופ' לולב הגזול (סוכה דף לג: בד"ה בשמיני):

המודר הנאה משופר מותר לתקוע בשופר של מצוה. בפרק ג' דנדרים (דף סז:) מחלק לחיי בין הנחת סוכה עלי לומר בלא הנחה מן הסוכה דיכול לחסור הסוכה עליו שחינה משועבדת לו לגבל אין יכול לחסור עלמו על הסוכה שהוא משועבד לה ופריך עלה רבא וכי מלות ליהנות ניתנו בלא חמר רבא הא דאמר יציחת סוכה עלי הא דאמר יציחת בסוכה ולדברי רבא היה משמע דכאן נמי מי חמר הנחת שופר עלי מותר לתקוע בשופר של מצוה למלות לאו ליהנות ניתנו אבל אם תקע לא יצא מ"ט עולה בת מעילה היא כיון (ה) דמעל בה נפקא לה לחולין שלמים דלאו בני מעילה נינהו אישורא הוא דרכיב בהו [ולא נפקי לחולין] מתקיף לה רבא אימת מעל לבתר דתקע כי קא תקע באישורא תקע אלא אמר רבא אחד זה ואחד זה לא יצא הדר אמר ח) אחד זה ואחד זה יצא (ז) מצות לאו ליהנות ניתנו אמר רב יהודה (ח) בשופר של ע"ז לא יתקע ואם תקע יצא (ט) בשופר של עיר הנדחת לא יתקע ואם תקע לא יצא מ"ט עיר הנדחת כתותי מיכתת שיעוריה אמר רבא (י) המודר הנאה מחבירו מותר לתקוע לו תקיעה של מצוה (כ) המודר הנאה משופר מותר לתקוע בו תקיעה של מצוה ואמר רבא המודר הנאה מחבירו מזה עליו מי חטאת בימות הגשמים אבל לא בימות החמה (ל) המודר הנאה ממעין טובל בו טבילה של מצוה בימות הגשמים אבל לא בימות החמה שלחו ליה לאבוה דשמואל (מ) כפאו ואכל מצה יצא כפאו מאן אילימא כפאו שד והתניא (נ) עתים (ס) חלים עתים שוטה בשהוא חלים הרי הוא כפקח לכל דבריו כשהוא שוטה הרי הוא כשוטה לכל דבריו אמר רב אשי שכפאוהו פרסיים אמר (ע) רבא זאת אומרת (פ) התוקע לשיר יצא פשיטא היינו הך מהו דתימא התם אכול מצה אמר רחמנא והא אכל

הגהות הב"ח

(ו) רש"י ד"ה שמע מקצת כו' תוקע בבור ויצא לחוץ יצא בחלי התקיעה:

גליון הש"ס

גמ' בשופר של שלמים. עיין זבחים דף פו ע"ש תד"ה מעל. וכתוכות דף כו ע"ש תד"ה המולק וכנדרים דף י ע"ש תד"ה מאם מנין כתוכות ומעילה דף יב ע"ש תד"ה מלח:

מוסף רש"י

תקע בראשונה. פשוטה שלפני התרועה תקע כדרכה (לקמן לג:). ומשך בשניה. תקיעה של אחר התרועה משך כשתים לצאת בה ידי שתים, שהיה צריך לעשות זו אחר זו פשוטה שלפניה לזכרונות ופשוטה שלפניה למלכיות אחת. אין בידו אלא אחת. דפסוקי תקיעה אחת לשתים לא מפקקינן (שם). מצות לאו ליהנות ניתנו. שמצות שניתנו ליהנות לא ניתנו להם, לא נשם הנאה ניתנו להם, אלא גזירת מלך היא עליהם (חולין פט:). בשופר של ע"ז לא יתקע ואם תקע יצא. ולאו הנאה היא ולכתחלה מיהא לא יתקע משום (שם). דמעל בה (שם).

רבינו חננאל

אמר רבה שמע מקצת תקיעה בבור ומקצת תקיעה על שפת הבור יצא, הואיל ובור מקום תקיעה הוא לאותן העומדים בבור. אבל מקצת תקיעה קודם שעלה עמוד השחר ומקצת אחר שיעלה עמוד השחר, כיון שהלילה לאו זמן חיובא הוא (לחד) לא יצא. למימרא דסבר רבה שמע סוף תקיעה בלא תחלת תקיעה או תחלת תקיעה בלא סוף תקיעה יצא, והתנן תקע בראשונה ומשך בשניה כשתים אין בידו אלא אחת כו'. ודחינן פסוקי תקיעתא מהדדי לא

רבינו חננאל (המשך)

פסקינן. ת"ש התוקע לתוך הבור או לתוך וכו'. ודחינן כי קאמר רבה בתוקע ועולה, שנמצאת התקיעה ששמע אחרי עלותו מן הבור תקיעה שלימה. אי הכי מאי למימרא כו'. אמר רב יהודה בשופר של עולה לא יתקע ואם תקע יצא, בשופר של שלמים לא יתקע ואם תקע לא יצא. ותריץ לה רבא הכי, אחד שופר של עולה ואחד שופר של שלמים יצא, מאי טעמא, מצות לאו ליהנות ניתנו. בשופר של ע"ז לכתחלה לא יתקע ואם תקע יצא. בשופר של עיר הנדחת אפי' דיעבד לא יצא, מאי טעמא כתותי מכתת שיעוריה. אמר רבא המודר הנאה מחבירו, וכן המודר הנאה משופר מותר לתקוע לו תקיעה של מצוה. וכן המודר הנאה מחבירו, חבירו מזה עליו מי חטאת בימות הגשמים אבל לא בימות החמה. וכן המודר הנאה ממעיין טובל בו טבילת מצוה בימות הגשמים אבל לא בימות החמה. שלחו ליה לאבוה דשמואל, כפאו ואכל מצה בפסח יצא. ופירשה רב אשי כשכפאוהו פרסיים, ש"מ מצות אינן צריכות כוונה. אמר (רבא) [רבה] זאת אומרת התוקע לשיר יצא, כגון הא דכתיב הללוהו בתקע שופר שתוקעין להלל וכיוצא בו, אם תקע כסדרן אע"פ שהוא לשיר, השומע יצא, כי מצות אין צריכות כוונה, פשיטא מהו דתימא התם תאכלו מצות אמר רחמנא והא אכליה

לב) א טוס"ע ס"ק סי' תקפז סעיף ב:
לג) ב שם סעיף ג ושו"ע תקפח סעיף ג:
לד) ג מיי' פ"ג מהלכות שופר הל' ד טוש"ע ס"ק סי' תקפ סעיף ו:
לה) ד טוס"ע ס"ק סי' תקפז סעיף ב:
לו) ה ו מיי' פ"ל מהל' שופר והלכה ג:
לז) ז מיי' שם טוס"ע ס"ק סי' תקפז סעיף ג:
לח) ח מיי' שם:
לט) ט טוס"ע ס"ק סי' תקפז סעיף ז ושו"ע יו"ד סי' רכז סעיף יב:
מ) י מיי' שם טוס"ע ס"ק סי' תקפו סעיף ה ושו"ע יו"ד סי' רכז סעיף יג:
מא) כ טוס"ע יו"ד שם:
מב) ל מיי' פ"ו מהל' ממרים ומלה הלכה ג טוס"ע ס"ק סי' תעה סעיף ד:
מג) מ מיי' שם ופט"ו מהל' מכלי' מכירה ה"ח ופ"ט מהל' עדות הל' טו טוס"ע שם סעיף ה ושו"ע יו"ד סי' לה סעיף טו):